



برنامه آینده بنیاد توس با نام "جاده ابریشم" در تجلیل از امیر خسرو دهلوی، عارف، شاعر و آهنگساز نامدار در شب ۳ مارچ در لوگان هال به روی صحنه می‌رود

## مصاحبه ای با خانم جمیل خرازی بنیان گذار و مدیر هنری بنیاد توس

تعهد بنیاد توس از نیازی برمیخیزد که در قلب و اندیشه هر ایرانی میجوشد

**-خانم خرازی ما هرسال پاییز منتظر برنامه های بنیاد توس هستیم، ظاهرا این بار برنامه به تاخیر افتاد، آیا علت خاصی در میان بوده است؟**  
برای حضور و درک برنامه های فرهنگی هنری باید قلبی پر از عشق و ذهنی پر از اشتیاق فراگیری داشت، این امر در مورد ما مجریان نیز صدق می کند، ما در فاصله بین برنامه های بیرونی بنیاد توس همواره پروژه ها و فعالیت های مختلف دیگری را دنبال می کنیم. و بعلاوه باید مساله انتخاب موضوع مناسب و محدودیت های زمانی را نیز در نظر گرفت. در پائیز گذشته کثرت برنامه های هنری در لندن آن چنان بود که تقریبا تمام تعطیلات آخر هفته ها را در بر میگرفت و چون ما بر این باور هستیم که گفتنیها را باید گفت، مساله تقدم زمانی را کم اهمیت تر می دانیم. پژوهش و آماده کردن هر کدام از برنامه های این بنیاد از ۶ تا ۸ ماه زمان میبرد و به راحتی میتوان در طول همین زمان چند کنسرت آماده هنری را به روی صحنه آورد ویا، گاهگاه دستیابی به منابع موثق بسیار مشکل میافتد ولی در ازا، امسال در

اول بهار، شاداب تر و بهارانه تر با موضوع برنامه آینده توس برخورد داریم.  
**- شما تعهد بنیاد توس به هنر و فرهنگ ایرانی را در چه می بینید؟ جنبه ویژه ای که بنیاد توس دنبال می کند، در چیست؟**

تعهدی که ما بر عهده گرفته ایم از نیازی برمیخیزد که در قلب و اندیشه هر ایرانی میجوشد. نیاز به شناختن و شناخته شدن، به متهم نشدن به پیش داوریهای منفی، نیاز به درک ارزشهای انسانی و فرهنگی، به برجسب نخوردن های کافرانه، به طرد نشدن از جامعه فرهنگی. چون زاده خاکی هستی که امروز برتری های سلیقه و اخلاقش را از هنر و فرهنگ شناخته شده ایرانی فراتر میداند، روی همین اصل هر ایرانی متعهد است که از آنچه هنوز در حافظه تاریخی ما به عنوان ایران زمین و فرهنگ ایرانی باقی مانده دفاع کند و تعهد ما نیز فراتر از این چهار چوب نیست. و میگوئیم برای آنها که نمیدانند و آنها که میدانند و خود را به فراموشی میزنند تا تاثیر کار و هنر کسانی را که زمانیکه دنیا آنها را شناسائی کرد از میان ما رفته بودند، و هنرمندانی را که تاریخ به آنها افتخار کرده و آنها خود افتخار به فرهنگ و سرزمینی کرده اند که در آن زاده شدند، یاد آوری کنیم. همان خاکی که ما را در خود پرورش داده و امروزه هرکجای دنیا که باشیم باز خود را کرایه ای و موقتی احساس میکنیم. تعهد ما یادآوری و دوباره شناسائی این تاریخ و فرهنگ غنی ایرانی به دنیا است.



**- برنامه های اولیه بنیاد بیشتر مراسمی در بزرگداشت هنرمندان و شاعران ایران بوده اند، ولی در برنامه های اخیر شما وارد موضوعات**

## **جدیدی شده اید • بعلاوه، خلاقیت هنری خود شما در محتوای این برنامه ها بیشتر دیده می شود • آیا این طور است؟**

همانطور که قبلا عرض کردم هدف کلی ما به صحنه کشاندن گوشه هائی از تاریخ فرهنگ و هنر ایران است. فرهنگ و تاریخ یک سرزمین نمیتواند در حصار مرزهای جغرافیائی کنونی آن محدود شود. بویژه ایران، که مرزهای جغرافیائی قدیم آن از چین تا شمال آفریقا و قسمتی از اروپا را در بر میگرفت و طبیعتا تاثیرات فرهنگی خود را در این مسیر در کشورهای مختلف بر جا گذاشته است. همان طور که خود از همه آن ها نکاتی را فراگرفته و در فرهنگ ایرانی ادغام کرده است. به همین دلیل نه میتوان تنها به تجلیل از هنرمندان امروز پرداخت و نه فقط هنرمندان ایرانی و پیش کسوتان و بزرگان دیگری را که مکاتب امروز را بوجود آوردند، نادیده گرفت. در این راستا، برنامه آینده توس را به جاده ابریشم اختصاص دادیم چرا که در انتقال و تبادل فرهنگی در این منطقه پهناور نقشی کلیدی داشته است. در این جاده فقط کالا نبود که دادوستد می شد، بلکه تمام ملل مختلف را از عقاید، علوم، و هنرهای یکدیگر نیز بهره مند می کرد. بزرگترین عامل در گسترش زبان و فرهنگ فارسی جاده ابریشم بود. امیر خسرو شاعر پارسی گوی هندی شاید نمونه گویایی از هنرمندانی است که در این مسیر به تبادل و امتزاج هنری میان اقوام ایرانی و هندی و ارتقا فرهنگی هر دو کمک مهمی کرد. مثلا این واقعیت را که امروزه در شمال هندوستان گوشه هایی از دستگاه های موسیقی قدیمی ایرانی را می بینیم که در خود ایران قرن هاست از میان رفته اند، مدیون کسانی نظیر امیر خسرو هستیم. بهمین خاطر این برنامه را به تجلیل از این شاعر عارف و موسیقی دان معتبر اختصاص داده ایم.

امیر خسرو، از ترک زادگان شمال خراسان بزرگ بود که خانواده اش از بیم حمله مغول به هندوستان مهاجرت کرد کارهای امیر خسرو، که در ایران ملقب به دهلوی است، در آفرینش، توضیح و امتزاج پرده های ایرانی در موسیقی هندی هنوز هسته اصلی موسیقی کلاسیک شمال هندوستان را تشکیل می دهد. او غزل ایرانی را با موسیقی قوالی هندی در هم آمیخت و فلسفه موسیقی ایرانی را به هندوستان معرفی کرد و گفته می شود باعث به وجود آمدن آلات جدید موسیقی هندی، چونان سی تار، سارود، سنتور، شهنای، و تابلای شد. اشعار، مثنویات و غزلیات فراسی او به بلندای ۳۰۰۰ بیت میرسد. چگونه میتوان چنین موجود هنرمندی را که به سعدی هندوستان معروف است و تاثیرات هنرش را در تاریخ شعر و موسیقی حتی بعد از گذشت ۹ قرن میتوان دید، نادیده گرفت؟

و اما در پاسخ قسمت دیگر سوال شما در زمینه خلاقیت های هنری، باید بگویم که طبیعی است که توضیح لفظی و یا روخانی تاریخ میتواند بسیار ملال آور باشد و شاید به همین دلیل کتابخانه ها خلوت تر از تماشاخانه ها هستند، برای شکستن این ملال باید در توضیح هنر، قطعاتی از شعر، موسیقی، رقص و یا فرهنگ آن دوره را بطور زنده به صحنه کشانید، پس وجود خلاقیت نه تنها الزامی بل اجباری است. باز سازی و توجیه هر کدام از شخصیت ها و یا فلسفه های تاریخی خلاقیت بسیار میطلبد. بسیار آسانتر بود اگر از گروه های هنری با موسیقی و یا رقص های آماده استفاده کرد ولی تعهد ما صرفا اضافه کردن یک برگ زرین شادی بر درخت پر باریک روز زندگی تماشاچیان نیست. خود امر ایجاد و اجرای چنین برنامه هایی اگر فعالیتی هنری نباشد ما به تعهدات خود وفادار نبوده ایم و در این راستا من مفتخرم که تنها نیستم و اعتبار و توانائی های این بنیاد به هیچ وجه نباید به من به تنهایی داده شود. دوستان همدل و همفکر بسیار به ما گرویدند و همه با هم با یک عشق



در خانه چند دل ، برای به روی صحنه آوردن این برنامه ها همکاری میکنیم. توجه کنید در برنامه آینده بنیاد توس از سه قاره عبور میکنیم و ۸ کشور را در نظر گرفته ایم. صرفنظر از مطالعه و پژوهش در چگونگی حرکت فرهنگها و امتزاج آنها در یکدیگر، فقط هنرمندانی که در صحنه های ممالک مختلف ظاهر میشوند به بیش از ۸۶ دست البسه احتیاج دارند، تهیه ۸۶ دست البسه مختلف که هر کدام فقط از ۳ تا ۵ دقیقه دیده میشوند. از همین نکته کوچک میتوان صعب بودن هدف ما را سنجید.

اگر خلاقیت ، هنر استعداد و بیش از همه اشتیاق و عشق رهنمون و انگیزه ما در به سر انجام رسانیدن این اهداف نبود، پس چه چیز دیگری میتواند این مهم را به سر انجام برساند.

## هر ایرانی متعهد است که از آنچه هنوز در حافظه تاریخی ما به عنوان ایران زمین و فرهنگ ایرانی باقی مانده دفاع کند

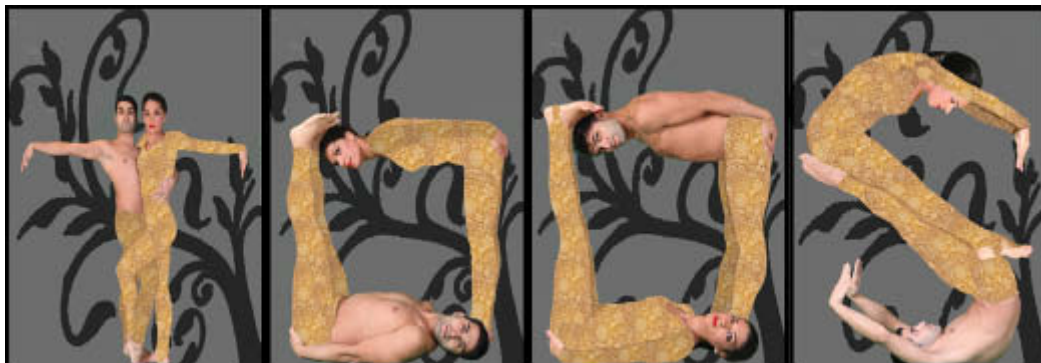


**-برنامه آینده شما که در ماه مارچ ارائه خواهد شد، کدام جنبه از فرهنگ ایرانی را برجسته خواهد کرد و چرا این موضوع را انتخاب کردید؟**  
جاده ابریشم در زمان رنسانس از جهت تجاری شرق اروپا را به آسیا وصل کرد و بعد از گذشتن از ایران به چین رسید. بازرگانان نیز از همین راه برای تجارت ابریشم، ساتن، کتان، کاغذ، پوست، شیشه آلات، لاک الکل، چینی، پارچه های گرانبها، قالی، جواهرات، طلا، نقره، عاج، عطر، کندر، کنف، مشک، ریواس، چوب، صندل، فلفل سیاه ،دارو، سبزی، ادویه، خرما، زعفران، پسته، دارچین و شکر و غیره استفاده کردند. این تجارت نه تنها اجناس و خدمات برای مردم در هر کجا به ارمغان می آورد بلکه وسیله تبادل فرهنگی جهانی و اطلاعات و معلومات انسانها گردید. حتی امروزه اکثریت مذاهب جهانی شدن خود را مدیون جاده ابریشم میدانند. بودائی، مانوی و مسیحی در این مسیر، تمام راه را تا به چین سفر کردند. بسیاری از هنرها در این دوره مثل نقاشی، سفالگری، شیشه سازی، تولید ابریشم و

چینی سازی از این طریق و در این مسیر منتشر شد و نه تنها فرهنگهای مختلف به یکدیگر نزدیک شدند بل به افزودن اطلاعات عمومی با عقاید و فن های مختلف کمک شد. موسیقی های ملل مختلف در این مسیر مبادله و از این راه توسعه پیدا کرد. مثلا، امیر خسرو یکی از نمادهای واقعی حرکت و امتزاج فرهنگ شعر و موسیقی در طول جاده ابریشم بود. کشور چین اولین مخترع پول کاغذی در دنیا بود و با پایه گذاری سیاست دائمی و نیروی دریائی دوره های غنی از نظر فرهنگی ، فلسفی و هنری را میگذراند و طبیعتا بازرگانان که در تجارت و معامله با آنان بودند همین معلومات و هنرها را از یک سر دنیا به سوی دیگر دنیا حرکت میدادند. ساکنین مناطق امپراطوری اسلامی صنعت تولید کاغذ را فرا گرفتند و به زودی ساکنین ممالک دیگر در امتداد جاده ابریشم طرز تولید صنایع و هنرهای یکدیگر را آموختند. حتی آلات موسیقی به دلیل تاثیر موسیقی های مختلف و حرکت در مسیر جاده ابریشم در شکل، سیم و پرده تغییر شکل دادند. و ما بنا بر تعهد و قول توس ، تاثیر فرهنگ و هنر ایرانی را در تمدن های دیگر در مسیر این جاده به صحنه میاوریم.

### **-بنیاد توس در این چند سال توانسته است جنبه های نوینی از فرهنگ و هنر ایرانی را ارائه کند، آیا اهداف شما بیشتر جنبه آموزشی دارند یا هنری؟**

بررسی تاریخ یک سرزمین نمیتواند پدیده نوینی باشد ولی در نمایش آن دوره از تاریخ شاید بتوان از روشهای نوین و خلاقیت های جدید استفاده کرد. اگرشناسائی که هدف ماست را فقط از طریق آموزش سنتی دنبال کنیم به سرنوشت کتابخانه ها و رف های پر خاک که در دل خود قرنهای معلومات و اطلاعات را جای داده اند، دچار میشویم. پس ناچارا تاریخ را با هنر در میامیزیم و گرچه با اندیشه آنکه هدف اولیه یعنی آموزش را نباید از دست بدهیم ولی با هنرهای آن دوره پیوندش میدهیم. گرچه در کنار بسیار تشویقها و نامه های تشکر بسیار عریضه های طولانی انتقادی هم به ما میرسد و عموما توصیه میشویم که از جنبه های تاریخی و آموزشی کم کرده و به قسمت تفننی قضیه پردازیم. ولی ما چون نمیتوانیم حاشیه را فدای اصل کنیم بنابراین در رنگین تر کردن حواشی بیشتر میکوشیم. برنامه امسال اما بصورت یک نمایشنامه دو ساعته است که در مسیر جاده ابریشم از ممالک مختلف عبور میکند و درشناسائی هنر و فرهنگ آن خطه، مکت هائی میکند.



### **-اگر ویدیوهایی از برنامه های توس قابل خریداری است، چگونه و از چه طریقی می توان آنها را تهیه کرد؟ وسیله اینترنتی برای ارتباط با بنیاد توس چیست؟**

در حین برگزاری هر برنامه توس تمام ویدیوهای برنامه های قبلی در دسترس علاقمندان قرار میگیرد و در طول سال نیز بسیار با ما از ایمیل تماس گرفته میشود و

بخصوص کسانی که میل به جمع آوری مجموعه این فعالیتها دارند ویا برای هدیه به دوستان خود در ممالک دیگر لازم دارند با ما تماس میگیرند و خود ما برایشان و یا دوستانشان پست میکنیم. در ضمن آرشیو فعالیت های بنیاد توس و اخبار و اطلاعات دیگر هنری و فرهنگی مربوطه را همواره می توان درسایت اینترنتی بنیاد توس نیز پیدا کرد.